

**ФОРМУВАННЯ ПОТРЕБИ У САМООСВІТІ
ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ
ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА»
ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ**

Анотація

У статті розкрито сутність та проаналізовано методи формування потреби у самоосвіті фахівців фізичного виховання та здоров'я людини.

Ключові слова: методи, самоосвіта, студенти

Аннотация

В статье раскрывается сущность и проанализированы методы формирования необходимости в самообразовании специалистов физического воспитания и здоровья человека.

Ключевые слова: методы, самообразование, студенты.

Annotation

in clause are opened and the meaning(importance) and factors is analysed which influence self-development of the students of a speciality «physical rehabilitation».

Key words: the factors, self-development, student.

Актуальність. У сучасній Україні створюється нова система вищої освіти, орієнтована на інтеграцію у єдиний освітній та інформаційний простір, забезпечення міжнародного визнання дипломів. Як наголошує Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI ст..) пріоритетним напрямком у реформуванні вищої освіти є «перехід до гнучкої, динамічної ступеневої системи підготовки фахівців, яка дасть змогу задовольняти потреби і можливості особистості у здобутті певного освітнього і кваліфікаційного рівнів» [1, с.33].

Відмінною особливістю вищої освіти, перш за все є наукова завершеність ряду дисциплін, які визначають певну спеціальність і задовольняють вимоги професійної діяльності. Підготовка майбутніх

спеціалістів з багатьох дисциплін дається у обсязі, який повністю вичерпує зміст дисципліни і дозволяє приступити до практичної роботи, розвиваючи та вдосконалюючи свої знання. Зрозуміло, що абсолютної завершеності освіти фахівця галузі фізичного виховання і здоров'я людини бути не може, оскільки наукова і практична діяльність безмежні у своєму розвитку і вдосконаленні. Не можна ігнорувати той факт, що в час інформаційних технологій, фахівці галузі фізичного виховання і здоров'я людини зустрічаються з лавинним потоком інформації, яка впливає на них через публікації, засоби масової інформації та всесвітню мережу Інтернет. Проблема безперервної освіти, а звідси і наступності різних систем і ступенів освіти переходить із теоретичної у практичну площину: як людині протягом життя у будь який відрізок часу отримати вільний доступ до необхідних знань, отримати консультацію, підвищити власну кваліфікацію. Цей процес супроводжується суттєвими змінами у педагогічній теорії та практиці навчально-виховного процесу вищого навчального закладу, адже тепер недостатнім є орієнтуватися на передачу і засвоєння досвіду, накопиченого людством. Педагоги вищих освітніх закладів повинні навчати фахівців у галузі фізичного виховання та здоров'я людини самостійно здобувати знання, вміти працювати з інформацією, аналізувати її, бачити і вирішувати проблеми самостійно і творчо, тобто, сформувати стійку потребу у самоосвіті та самовдосконаленні. Отже реформування системи педагогічної освіти вимагає від фахівця з фізичного виховання і здоров'я людини вибору стратегії безперервної освіти на основі саморозвитку, невід'ємною складовою якого є самоосвіта.

Об'єкт дослідження: формування потреби у самоосвіті фахівців фізичного виховання та здоров'я людини при вивченні дисципліни «педагогіка» за кредитно-модульною системою.

Предмет дослідження: самостійна робота як метод формування потреби у самоосвіті фахівців фізичного виховання та здоров'я людини.

Метою нашого дослідження було з'ясувати шляхи подолання суперечності міжтрадиційною підготовкою майбутнього фахівця з фізичного виховання і здоров'я людини до професійної діяльності та новими вимогами суспільства до випускників навчальних закладів щодо її реалізації на практиці.

З метою подолання цієї суперечності нами було сформульовано такі **завдання дослідження**:

1) визначити зв'язок між самоосвітою фахівця та самостійною роботою студента;

2) розробити методику формування у студентів спеціальності фізичне виховання та здоров'я людини стійкої потреби у самоосвіті.

Для вирішення завдань дослідження використано комплекс теоретичних **методів**: аналіз, синтез, узагальнення та ін.

Результати дослідження та їх обговорення.

З метою подолання вищезначеної суперечності ми проаналізували сутнісну характеристику названих понять та взаємозв'язок між ними. Проведений у дослідженні аналіз показав, що принципова відмінність між самоосвітою та самостійною роботою полягає в тому, що в ході самоосвітньої діяльності особистість виступає суб'єктом своєї діяльності щодо досягнення самостійно визначених цілей, які і складають головний мотив самоосвітньої діяльності. На відміну від неї в ході ж самостійної роботи цілі перед особистістю ставить керівник.

Отже, самостійна робота при зацікавленому ставленні до неї тих, хто навчається, переростає в їхню самоосвітню діяльність. Це відбувається, коли студенти повною мірою засвоїли цілі самостійної роботи, за власним бажанням домагаються того, щоб їх досягти. Як тільки мета самостійної роботи перестає бути особистою метою студента, відбувається зворотний перехід від самоосвіти до самостійної роботи. Шляхом таких взаємопереходів можна підвищувати рівень готовності особистості до професійної самоосвітньої діяльності, а одним з механізмів підготовки майбутніх учителів до самоосвітньої діяльності є оволодіння ними формами та методами навчальної самостійної роботи.

Засвоєння методів самостійної роботи студентами факультету здоров'я, фізичної культури і спорту Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука під час вивчення дисципліни «Педагогіка» за кредитно-модульною системою сприяє більш чіткому орієнтуванню їх у методиці самоосвітньої діяльності, допомагає обрати найбільш раціональну її форму, розвивати здатність до самостійних дій, що є однією з особливостей вияву індивідуальності.

На методи навчання впливають джерела інформації, за допомогою яких відбувається засвоєння знань. Тому виникає потреба виділити для окремого розгляду методи самостійної навчальної діяльності як основи формування професійної самоосвіти.

Системне використання методів потребує їх класифікації - розподілу на відповідні групи та підгрупи, але у педагогіці немає єдиного підходу до класифікації методів самостійної навчальної діяльності через багатогранність даного поняття (А.К.Громцева, П.І.Підкасистий, В.К.Скнарта ін.).

Оскільки процес мислення, має таку ж структуру, як і практична діяльність (О.М.Леонтьєв), розглянемо класифікацію методів формування у майбутніх фахівців з фізичного виховання і здоров'я людини умінь самостійної навчальної діяльності на основі діяльнісного підходу. За цієї умови методи формування самостійної навчальної діяльності, з одного боку, виступають як способи самостійної діяльності, з іншого - як засоби її формування, а у перспективі - як засоби формування професійної самоосвітньої діяльності.

З метою досягнення завдань дослідження розглянемо самостійну навчальну діяльність як певний процес, що має такі елементи діяльності як; мотив діяльності, конкретні дії та операції, контроль та аналіз досягнутих результатів. Отже для того, щоб сформувати самостійну діяльність студентів спеціальності фізичне виховання і здоров'я людини при вивченні курсу «педагогіка» ми маємо використати три групи методів, відповідно до критеріїв якості їх застосування:

1) група методів стимулювання і мотивації самостійної навчальної діяльності, які забезпечують функції регулювання самостійної навчальної діяльності, пізнавальну, волюву, емоційну активізацію особистості, Ці методи, виходячи з наявності основних видів мотивів інтересу, обов'язку і самостимуляції самостійної навчальної діяльності включають методи формування пізнавального інтересу (пізнавальні ігри, аналіз життєвих ситуацій, аналіз впливу самостійної та самоосвітньої діяльності на формування особистості видатних людей, створення ситуації успіху у самостійній навчальній діяльності тощо); методи стимулювання та мотивації обов'язку та відповідальності у самостійній навчальній діяльності (пояснення суспільної значущості самостійної навчальної діяльності та самоосвіти, роз'яснення професійної та особистої значущості самостійної роботи та само-

освіти, пред'явлення вимог, стимулювання та гальмування у здійсненні самостійної навчальної діяльності та самоосвіти); методи самостимулювання та самовпливу (самокритика, наявність мети, самоінструкція, самопримус, самонаказ тощо).

2) група методів розвитку самостійної навчальної діяльності, яка забезпечує процес опосередковування особистістю її змісту. Ці методи в нашому дослідженні класифіковані за джерелом засвоєння та відтворення інформації і включають методи читання літератури, які сприяють розвитку всіх умінь і навичок роботи з науковою та навчальною літературою (методи формування культури читання та методи формування бібліотечно-бібліографічної культури; методи фіксації прочитаного, які сприяють глибшому осмисленню та запам'ятовуванню прочитаного на основі письмової фіксації, допускають наявність пасивних знань з подальшим перетворенням їх у активні; сприяють отриманню нової інформації та застосування її на практиці (план, мнемосхема, складання блок-схем, тез, конспектів, анотаций, узагальнюючого огляду літератури, доповідей, рецензування статей тощо) та методи практичної самостійної навчальної діяльності, які дозволяють виявляти загальні закономірності процесів, що вивчаються, фіксувати їх та висловлювати думку з приводу застосування у практиці роботи школи. Їх використовують, як правило, при вивченні тих тем, де необхідно закріпити вміння самостійної роботи на практиці та розвивати у студентів творче мислення (виконання практичних завдань, написання рефератів, вивчення та узагальнення передового досвіду вчителів, спостереження за різними сторонами діяльності школи як соціального інституту, участь у науково-дослідній роботі, написання курсових та дипломних проектів).

3) група методів контролю та самоконтролю самостійної навчальної діяльності, які забезпечують функцію контролю та самоконтролю в ході організації формування самостійної діяльності майбутніх фахівців фізичного виховання та здоров'я людини як основи професійної самоосвіти та поділяються на підгрупи на основі операцій отримання зворотного зв'язку в ході формування самостійної навчальної діяльності: методи усного контролю (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, усні заліки, іспити, програмоване опитування), методи письмового контролю (контрольні письмові роботи, програмовані письмові роботи, відповіді на запитання крос-

вордів), методи лабораторного контролю (тестовий контроль, машинний контроль), методи самоконтролю (самоаналіз, самовипробування).

Методи стимулювання та мотивації, а також контролю та самоконтролю формування самоосвітньої діяльності зумовлені вибором методу розвитку самостійної навчальної діяльності на кожному з етапів підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та здоров'я людини і вимагають практичного оволодіння ними за спеціальними методиками.

Висновок. Наявність та взаємозв'язок названих груп методів самостійної навчальної діяльності за кредитно-модульною системою забезпечує цілісний акт формування самоосвітньої діяльності фахівців фізичного виховання та здоров'я людини.

Література:

1. Держана національна програма «Освіта» (Україна XXI ст.). - К.: Райдуга, 1994. - 61 с.
2. Дубасенюк А.А. Профессиональное становление педагога. - Житомир, 1993.
3. Елканов С.Б. Основы профессионального самовоспитания будущего учителя. - М., 1989. - 0.5-14, 21-51.
4. Закон України «Про освіту» //Голос України. - 1996. - 25 квітня. - С. 1-3.